

En record de Mirella Freni

Tots els mitjans s'han fet ressò de la mort de la gran cantant italiana Mirella Freni. Molts han al·ludit al fet que va encarnar extraordinàriament el personatge de Cio-Cio-San quan només han pogut escoltar-lo en un enregistrament, ja que es negava a fer-lo en escena. A mi, que en tenia un coneixement relatiu per algun disc, em va seduir, per un atzar feliç, en un altre registre.

Em trobava a Bèlgica en un viatge professional quan al vespre, a la cambra de l'hotel, en una televisió més avançada de la que aleshores teníem aquí, podia gaudir a la mateixa hora: d'un concert, d'un partit de futbol i d'una transmissió en directe d'una òpera. No vaig vacil·lar: eren unes *Noces de Fígaro* en directe, em sembla que des de Zuric. En recordo els protagonistes, José van Dam i Mirella Freni, i l'exquisida posada en escena. Mirella, segura, compacta, amb aquesta veu que -entre tants qualificatius rebuts, em quedo amb els d'homogènia i sumptuosa- em va convèncer. Lluïa una presència juvenil i un cos amb la solidesa necessària per poder cantar bé i al mateix temps encarnar a la perfecció el paper de Susanna que representava. Anys més tard, en el mateix títol, representaria el de comtessa.

Mirella Freni i Plácido Domingo a *Adriana Lecouvreur* de Francesco Cilea, al Gran Teatre del Liceu (novembre de 1989). © Pau Barceló

Quan el 1989 vaig passar a presidir la comissió artística del Gran Teatre del Liceu, l'aleshores administrador Lluís Andreu ens va parlar de recuperar dues grans veus per a la casa. Un viatge seu, productiu, a Mòdena va possibilitar els retorns de Luciano Pavarotti i de Mirella Freni, que tenia una certa resistència a revisitar-nos no se sabia ben bé per què, potser per la mitja entrada que havia obtingut el 1982 en un recital amb piano quan, precisament, la seva carrera estava al zenit o per algun problema administratiu en el *Faust* del 1984. El retorn de Mirella el 1989 va ser esplèndid, ens va captivar -en una mateixa temporada que ella mateixa va qualificar de minifestival Freni- amb la Tatiana del *Ievgueni Oneguïn*, l'*Adriana Lecouvreur* i la *Manon Lescaut*. La soprano, versemblant en els papers que representava, ja havia fet des d'un principi una carrera molt ben construïda fent cas a la recomanació de Beniamino Gigli de no treballar la veu seriosament fins que la tingués ben assentada i el seny de tenir de com a professor Ettore Campogalliani, que havia estat mestre també de la Tebaldi. Després havia anat incorporant papers que s'adiguessin al seu moment de veu fins a desembocar en els més dramàtics. De tracte amable en l'entorn professional -diuen, però, que molt severa amb els seus alumnes-, deia que només s'havia de ser *prima donna* a l'escenari, no pas a la vida. Ho vam poder comprovar en la *Manon Lescaut*, on es va fer arranjat com una segona cambra l'angle del decorat principal on es pentinava quan no havia d'estar en escena, per no perdre el seu contacte amb el públic.

També em va fer gràcia quan, al seu darrer homenatge a La Scala, assegurada a l'escenari desmentia que hagués cantat per fer diners, sinó que ho feia per la passió de cantar. Cosa certa perquè en una entrevista de fa molts anys deia que de petita ja cantava com un canari, a qualsevol hora i per qualsevol motiu. No deixava, però, de tenir molta traça en el primer aspecte. Amb un caixet respectable, va demanar la presència del seu marit, el baix Nikolai Ghiaurov, per al paper de príncep Gremin, tot exigint que, com que era una figura reconeguda, se li pagués el mateix caixet que a ella per no disminuir-lo... Cal dir que

Ghiaurov, als 61 anys, va protagonitzar després en la mateixa temporada un gran *Boris Godunov* ple de sapiència.

A

la seguretat, professionalitat i impecabilitat de les seves actuacions, haig d'afegir un record personal per a mi triplement emotiu: la nit de Cap d'Any que vaig compartir a casa de Maria Vilardell amb Mirella Freni i Nikolai Ghiaurov.

També

és colpidor l'escrit de comiat que n'ha fet el primer marit de la Freni: *"S'ha apagat fa algunes hores Mirella Freni, una de les més importants sopranos del segle XX. Va ser la meva muller més de vint anys i junts vam criar la nostra filla Micaela [...]. No oblidaré mai el gran i precoç talent de Mirella que vam forjar junts i que la va dur a assolir grans fites artístiques a tot el món. Ciao Mirella"*.

Nota biogràfica

Mirella Fregni va néixer el 27 de febrer de 1935 a Mòdena. Ha mort el 9 de febrer de 2020 a la mateixa ciutat. Als 10 anys ja va cantar el "Sempre libera" amb un pianista d'11 anys, el seu futur marit Leone Magiera, i va guanyar un concurs de ràdio cantant "Un bel dì vedremo". El tenor Beniamino Gigli la va escoltar i la va advertir que podia arruïnar la seva veu si no deixava el cant fins que fos més gran. El va reprendre als 17 anys amb Ettore Campogliani i als 19 ja debutava a Mòdena cantant la Micaëla de la

Carmen de Bizet. Va canviar el cognom Fregni per Freni per fer-lo més pronunciable preveient una carrera internacional. Es va casar als 20 anys amb el seu pianista, que ja havia esdevingut professor de cant i director. Va tenir una filla, Micaela, com el personatge del seu primer paper professional. Als 23 anys va reprendre la carrera guanyant a Torí un concurs de cant i va cantar al Teatro Reggion interpretant la Mimì de *La bohème* de Puccini. L'Òpera d'Holanda, Glyndebourne i la Royal Opera van venir després. Va agradar molt a Karajan, amb qui va fer molts enregistraments i que la va dirigir a La Scala també a *La bohème*, en el paper que l'ha fet més famosa. El 1963 va reprendre el títol amb Luciano Pavarotti i en van fer una gira mundial, van debutar al Metropolitan el 1965 i van recalar el 1970 al Teatro de la Zarzuela de Madrid. El 1964 va tenir l'únic fracàs a La Scala interpretant la Violetta de *La traviata*: devots de la Callas no van acceptar una altra manera d'interpretar el personatge. El 20 de gener de 1971 va debutar al Liceu amb la Marguerite de *Faust*. Ja separada de Magiera des del 1977, el 1981 es va casar amb el famós baix búlgar Nikolai Ghiaurov, amb qui havia debutat el 1971 en un *Faust* en els papers respectius de Marguerite i Mephisto. Guiada per ell, va aprendre l'idioma per poder incorporar repertori rus. El 1990 va publicar les seves memòries. El 2000 va cantar en el primer concert commemoratiu de Herbert von Karajan una emotiva "Io son l'umile ancella" d'*Adriana Lecouvreur*. El 2002, amb Ghiaurov, van començar a impartir classes magistrals al Centro Universale del Bel Canto de Vignola, que havien fundat. El 2004 va morir Ghiaurov i ella va seguir amb l'activitat docent. El 2005 va fer la seva darrera actuació operística a l'Òpera de Washington en el rol de Joana d'Arc de *La donzella d'Orleans* de Txaikovski. Va patir una malaltia degenerativa muscular que li va anar minvant la mobilitat i que ha estat la causa del seu decés.

Imatge destacada: Mirella Freni durant el recital de presentació del Concurs Francesc Viñas de l'any 1989, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. © Pau Barceló